

تأثیر سبک‌های فرزند پروری اینترنت بر کاربرد اینترنت توسط دانش‌آموزان

حسین مطهری نژاد* ، محدثه قاسمی نژاد**

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۳/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۷/۱۵

چکیده

استفاده از اینترنت در همه حوزه‌ها، در حال افزایش است. دانش‌آموزان از کاربران اصلی اینترنت هستند. هدف این مطالعه، بررسی تأثیر سبک‌های فرزند پروری اینترنت بر کاربرد واقعی اینترنت توسط دانش‌آموزان در خانه بود. برای این منظور، ۳۰۰ نفر از والدین دانش‌آموزان پایه نهم که با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شده بودند به پرسشنامه‌ای متشکل از ویژگی‌های والدین و فرزند، کاربرد اینترنت و سبک‌های فرزند پروری اینترنت با دو بُعد؛ کنترل والدین و صمیمیت والدین پاسخ دادند. نتایج نشان داد که اکثریت خانواده‌ها به اینترنت در خانه دسترسی دارند (۸۲٪) و سبک غالب فرزند پروری اینترنت در میان والدین، سبک فرزند پروری مقتدرانه است (۴۳٪).

* استادیار بخش علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران،

hmotahhari@uk.ac.ir

(نویسنده مسئول).

** کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران

mohadesa.ghasemi@yahoo.com

دسترسی والدین به اینترنت در خانه به سن و تحصیلاتشان مربوط است و همچنین سبک‌های فرزند پروری متأثر از جنسیت، سن، تحصیلات، تجربه و نگرش والدین است. سبک‌های فرزند پروری اینترنت نیز بر کاربرد اینترنت دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارند. بیشترین میزان استفاده دانش‌آموزان از اینترنت زمانی است که والدین سبک فرزند پروری سهل‌گیرانه را اتخاذ می‌کنند و کمترین میزان استفاده دانش‌آموزان از اینترنت زمانی است که والدین سبک فرزند پروری مستبدانه را انتخاب می‌کنند. تحصیلات، کنترل، تجربه و جنسیت والدین استفاده دانش‌آموزان از اینترنت در خانه را پیش‌بینی می‌کنند ($R^2 = 0/21$). سرانجام، نتیجه‌گیری شد که سبک‌های فرزند پروری اینترنت یک عامل جدید برای تبیین و پیش‌بینی پذیرش و کاربرد اینترنت توسط دانش‌آموزان است.

واژه‌های کلیدی: سبک‌های فرزند پروری، اینترنت، کاربرد اینترنت، دانش‌آموزان

۱- مقدمه

کاربرد اینترنت در همه گروه‌های سنی و همه جنبه‌های زندگی نفوذ کرده است. نسل کنونی از اینترنت برای مقاصد آموزشی و سرگرمی استفاده خیلی زیادی می‌کند. این فناوری با مدرسه، محل کار، خدمات بانکی، خرید و فروش، پرداخت مالیات و حتی رأی‌گیری تلفیق شده است (Shields & Beharman, 2000)، لذا استفاده از اینترنت به بخش جدایی ناپذیر زندگی اجتماعی بشر تبدیل شده است (عباسی شوازی و پروین آتشگاه، ۱۳۹۷). از آنجاکه نسل کنونی دنیای بدون فناوری اطلاعات و ارتباطات را تجربه نکرده‌اند، به‌طور مادرزادی دیجیتالی^۱ هستند (Prensky, 2001) و اینترنت نقش مهمی در زندگی آنها ایفاء می‌کند که این نقش سرعت در حال افزایش است (شاملو،

تأثیر سبک‌های فرزندپروری اینترنت بر ... ۳۰۳

۱۳۸۲). این فناوری همچون دیگر فناوری‌های پیشین در کنار همه مزایا و فرصت‌هایی که دارد با تهدیدها و آسیب‌هایی نیز همراه است (Kabasakal, 2015؛ موسوی و جوادی، ۱۳۹۷).

خطرها و آسیب‌های اینترنت که همه کاربران در معرض آن قرار دارند، برای کودکان و نوجوانان خطری مضاعف محسوب می‌شود، چرا که شرایط سنی، امکان مواجهه درست با این خطر را برای آن‌ها مشکل‌تر می‌کند. قرار گرفتن در معرض محتوای هرزه‌نگارانه و خشن، استفاده کنترل نشده از کامپیوتر و در نتیجه بی‌بهره ماندن آن‌ها از ورزش و فعالیت‌های مفید از جمله خطرهایی هستند که فضای مجازی را آلوده کرده‌اند. این خاصیت دوگانه فضای مجازی، که از سویی دسترس‌پذیری و حس اطمینان را تقویت می‌کند و از سوی دیگر، فرصت‌های جدیدی برای فریبکاری و بازنمایی‌های غلط فراهم می‌سازد (Bocij, 2006) باعث می‌شود که خانواده‌ها و والدین در استفاده سالم و امن فرزندانشان از اینترنت نقش مهمی داشته باشند (حسین ثابت، جهانگرد و معتمدی، ۱۳۹۵).

نهاد خانواده اولین پایه‌گذار شخصیت، ارزش‌ها و معیارهای فکری فرزندان است و اخلاق و سلامت روانی فرد تا حدود بسیاری در گرو آن است و واکنش کودک نسبت به محیط خود بالطبع تحت تأثیر موازین اجتماعی و فرهنگی آن است (احدی و محسنی، ۱۳۷۱). پژوهش‌های اخیر به‌طور مشخص نشان می‌دهند که استفاده از اینترنت عمدتاً در خانه انجام می‌شود. به‌عنوان مثال، در کشورهای توسعه‌یافته، بیش از ۹۱ درصد از دانش‌آموزان در خانه و حدود ۶۶ درصد آنان در مدرسه از اینترنت استفاده می‌کنند. این موضوع نیز بیانگر اهمیت نقش خانواده برای استفاده سالم و امن از اینترنت و همچنین آموزش اینترنت است (Lee & Chae, 2007; Mumtaz, 2001; Valcke, 2008; Schellens, VanKeer & Gerarts, 2008). زمانی که درباره خطرهای احتمالی اینترنت صحبت می‌شود، نیاز به آموزش اینترنت به بچه‌ها واضح است. از آنجاکه بچه‌ها از بلوغ

اینترنتی کافی برخوردار نیستند قادر به مدیریت خطرهای احتمالی اینترنت نیستند. نتایج برخی پژوهش‌ها نشان می‌دهد که حدود ۸۶ درصد از بچه‌ها استفاده سالم و امنی از اینترنت ندارند (Valcke, Bonte, De Wever & Rots, 2010). همچنین بسیاری از والدین نیز از خطرهای احتمالی اینترنت درک درست و کاملی ندارند (Chisholm, 2006; Livingstone & Bober, 2004).

پذیرش سریع اینترنت توسط نسل جوان یک موضوع مهم برای پژوهش در مدل‌های پذیرش فناوری است. در این مدل‌ها، یکسری متغیرها به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده‌های پذیرش فناوری در نظر گرفته شده‌اند که برخی از آن‌ها متغیرهای درونی هستند و برخی دیگر متغیرهای بیرونی (بورگنجان، والک، سوتارت و اسکالنس^۱، ۲۰۱۰؛ مارتینز-تورس و همکاران^۲، ۲۰۰۹). در این مقاله، تأکید بر متغیرهای بیرونی است، یعنی رفتار والدین؛ شیوه‌ای که آن‌ها کاربرد فناوری توسط اعضای خانواده‌شان را حمایت، کنترل، مدیریت یا تنظیم می‌کنند. نقش والدین در خصوص کاربرد اینترنت توسط بچه‌ها زمینه پژوهشی نسبتاً جدیدی است. مطالعات موجود یا بر کنترل والدین یا بر حمایت والدین تأکید داشته‌اند و برخی از مطالعات هر دو جنبه را در نظر گرفته‌اند (Valcke et al., 2010). اما پژوهش‌های خیلی کمی به بررسی سبک‌های فرزند پروری اینترنت و تأثیر آن‌ها بر کاربرد اینترنت توسط دانش‌آموزان پرداخته‌اند که هدف مقاله حاضر را تشکیل می‌هد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

۲- مبانی نظری و پیشینه

هر خانواده شیوه‌های خاصی را در تربیت فردی و اجتماعی فرزندان خویش بکار می‌گیرد. این شیوه‌ها که سبک‌های فرزند پروری نامیده می‌شوند متأثر از عوامل مختلفی از جمله عوامل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی می‌باشند (Hardy, Power &

1. Bourgonjon, Valcke, Soetaert & Schellens
2. Martínez-Torres et al.

Jeadicke, 1993). بنابراین، نگرش‌ها، اعتقادات و رفتارهای والدین که در قالب الگوی خانوادگی یا سبک‌های فرزند پروری نمود پیدا می‌کند، عامل بسیار مهمی در تکوین شخصیت و تثبیت خصوصیات اخلاقی و هویت فرزندان محسوب می‌شود (کارگرسولی و پاکنژاد، ۱۳۸۲). هرکدام از این شیوه‌های خاص تربیتی، می‌تواند در شکل‌گیری شخصیت و هویت فرزند نقش اساسی داشته باشد. چنان که رشد یافتن در یک محیط خانوادگی گرم و صمیمی به‌طور مثبتی با رشد روانی سالم در طول دوران نوجوانی مرتبط است (Grotevant & Cooper, 1986).

فرزند پروری فعالیت پیچیده‌ای از روش‌ها و رفتارهای ویژه است که به‌طور مجزا یا در تعامل با یکدیگر بر رشد فرزند تأثیر می‌گذارد. در واقع پایه و اساس شیوه فرزند پروری مبنی بر تلاش‌های والدین برای کنترل و اجتماعی کردن فرزندانشان است (Baumrind, 1991). تعامل میان والدین و فرزندان با روش فرزند پروری آنان ارتباط دارد و به دلیل انطباق‌های مداومی که در آن صورت می‌گیرد، پدیده‌ای پویا است. بنابراین، هم‌زمان با رشد فرزندان، روش ابراز محبت والدین به فرزندان از نظر شکل و فراوانی تغییر پیدا می‌کند (Hartup & Laursen, 1999).

روش‌های متفاوتی برای فرزند پروری مطرح شده است. بامریند (۱۹۹۱) با توجه به دو بُعد پاسخ‌دهی و تقاضا چهار سبک فرزند پروری را مطرح کرده است: بُعد پاسخ‌دهی (صمیمیت و اطمینان‌بخشی): به میزان تلاش والدین برای رشد ابراز وجود و استقلال در کودکان، حمایت و اطمینان‌بخشی به کودکان و توجه به نیازهای آنان اشاره دارد. اما بُعد تقاضا (کنترل): به تلاش والدین برای یکپارچگی خانواده و جذب فرزندان در خانواده، از طریق داشتن تقاضاهای متناسب با توانایی‌های فرزندان، نظارت بر آنان و وضع مقررات اشاره دارد. بر اساس این دو بُعد، چهار سبک فرزند پروری مطابق با شکل ۱ عبارت‌اند از:

۱) **فرزند پروری مقتدرانه^۱**: فرزند پروری مقتدرانه با ترکیبی از مهارگری، حمایت عاطفی بالا، سطوح مناسبی از استقلال و ارتباطات دوسویه میان کودک و والدین مشخص می‌شود (Rinaldi & Howe, 2011). این والدین، فرزندانشان را به وسیله ابراز کلامی و جسمانی حمایت می‌کنند، آن‌ها از فرزندانشان با محبت و روابط نزدیک مراقبت می‌کنند و انتظاراتشان با توانایی‌های فرزندانشان تناسب دارد (Önder & Gülay, 2009). والدین مقتدر در خصوص چگونگی استفاده فرزندانشان از اینترنت و ساعات دسترسی به اینترنت قوانین صریح و روشنی دارند و راهنمای خوبی برای فرزندانشان هستند.

۲) **فرزند پروری مستبدانه^۲**: فرزند پروری مستبدانه با مهارگری شدید، سطوح بالای جدیت، انضباط بی‌ثبات و سخت‌گیرانه و سطوح نسبتاً پایینی از صمیمیت عاطفی مشخص می‌شود (Diaz, 2005). این والدین، پیروی کردن و کنترل را مورد تأکید قرار می‌دهند در حالی که بده و بستان کلامی، خودمختاری و استقلال را منع می‌کنند (Goplan, 2009). به کار گرفتن این شیوه در استفاده از اینترنت باعث می‌شود که اعضای خانواده به سختی در خصوص مباحث مربوط به اینترنت گفتگو کنند، به راحتی نمی‌توانند راجع به دسترسی به اینترنت صحبت کنند و والدین در مورد استفاده از اینترنت، نظرشان را به فرزندان تحمیل می‌کنند.

۳) **فرزند پروری سهل‌گیرانه^۳**: والدین آسان‌گیر نسبت به فرزندان خود کنترل کمتری دارند و محبت نسبت به آن‌ها زیاد است (پرچم، فاتحی زاده و الهیاری، ۱۳۹۱) و این خانواده‌ها، بی‌قید و شرط به نیازهای فرزندانشان پاسخ می‌دهند (شریعتمداری، ۱۳۷۸). بنابراین، والدین سهل‌گیر در فرزند پروری‌شان منفعل و لوس‌کننده هستند و تمایلی به نه گفتن یا ناامید کردن فرزندانشان ندارند (Kopko, 2007). این دسته از

-
1. Authoritative
 2. Authoritarian
 3. Permissive

تأثیر سبک‌های فرزندپروری اینترنت بر ... ۳۰۷

والدین برای استفاده فرزندان از اینترنت هیچ مرز مشخصی ندارند و به‌سختی آن‌ها را راهنمایی می‌کنند.

۴) **فرزند پروری مسامحه‌کارانه^۱**: در این شیوه تربیتی، کنترل و محبت به فرزندان در کمترین سطح قرار دارد والدینی که کنترل پایین و پذیرش پایین را ترکیب می‌کنند، نسبتاً در پرورش فرزندان غیرمداخله‌گر هستند. به نظر می‌رسد آن‌ها از فرزندانشان مواظبت نمی‌کنند و ممکن است آن‌ها را طرد کنند. به‌عبارت‌دیگر، آن‌ها به‌گونه‌ای غرق در مشکلات خود شده‌اند که نمی‌توانند نیروی کافی برای برقراری و اجرای قوانین اجتماعی از خود نشان دهند (Sigelman, 1999). این گروه از والدین نسبت به کاربرد اینترنت توسط فرزندان هیچ رویکرد حمایتی یا بازدارنده‌ای ندارند.

شکل ۱- سبک‌های فرزند پروری والدین (Baumirind, 1991 ; Maccoby & Martin, 1983)

کنترل والدین در این سبک‌ها در واقع به معنی اعمال قدرت بر فرزندان در جهت نظارت بر اعمال و رفتارهای آن‌هاست و به میزان سختگیری معیارهای ارائه‌شده از سوی والدین اشاره دارد (بیابانگرد، ۱۳۹۰). عموماً کنترل برحسب میزانی تعریف

1. Neglectful

می‌شود که والدین می‌دانند فرزندشان در زمان‌هایی که با او نیستند، کجا به سر می‌برند و اوقاتش را چگونه سپری می‌کند (Romero & Ruiz, 2007). این کنترل‌ها کمک‌های زیادی به والدین می‌کنند از جمله اینکه زمانی که فرزندان مدرسه را ترک کرده‌اند به آن‌ها اخطار می‌دهند و سرعت ماشینشان را به حداکثر می‌رسانند تا به موقع به فرزندشان برسند. همچنین محتوایی را که فرزندان توسط کامپیوترشان می‌بینند، کنترل می‌کنند، یا مدت‌زمانی را که آن‌ها می‌توانند از کامپیوتر استفاده کنند کاهش می‌دهند. از کنترل‌ها می‌توان در خدمات کامپیوتری دیجیتال، بازی‌های ویدیویی و کامپیوتری، تلفن‌های همراه و نرم‌افزارهای کامپیوتری استفاده کرد (Grolnick, 2003).

اما والدینی که در تعامل با کودک بر بُعد محبت و صمیمیت تکیه می‌کنند دارای نگرش پذیرا هستند. والدین پذیرا (والدین بااقتدار منطقی) بیشتر به پذیرش رفتار، تشویق، مهربانی، دادن آزادی زیاد و داشتن توقع به میزان توانایی جسمی و روانی فرزند گرایش دارند. فرزندان این‌گونه خانواده‌ها به موقع از محبت والدین استفاده می‌کنند، شخصیت آن‌ها در خانه مورد احترام است و جایشان در گروه خانوادگی مشخص است. والدین پذیرا روابط کلامی را تشویق و دلایل مخالفت خود را با خواسته‌های فرزندشان بیان می‌کنند (هواسی، ۱۳۸۰).

کنترل و صمیمیت والدین می‌تواند به توسعه انعطاف‌پذیری در کودکان کمک کند تا خطرات اینترنت را درک کنند و از اینترنت استفاده امیدوارکننده داشته باشند. بنابراین، سبک‌های فرزند پروری بر استفاده مثبت و منفی از اینترنت تأثیر می‌گذارند. همچنین جو و روابط خانوادگی بر نحوه استفاده از اینترنت تأثیر می‌گذارد، برای مثال تعدادی مطالعه انجام شده در کشور کره به عوامل خانوادگی اشاره داشته‌اند که در اعتیاد به اینترنت در نوجوانان اثرگذار بوده است. قسمت اعظم این مطالعات به ارتباط بین ویژگی‌های حمایتی مثل نگرش‌های والدین، ارتباطات و همبستگی درون خانواده متمرکز شده‌اند که نگرش‌های والدین، ارتباطات خانوادگی، همبستگی خانواده و

خشونت والدین علیه کودک با اعتیاد به اینترنت مرتبط بوده است (Young, 1999; Nam, 2002).

در ارتباط با سبک‌های والدین در استفاده از اینترنت به سه سبک اشاره شده است (زمانی و عابدینی، ۱۳۹۲): در این سه سبک نقش واسطه‌ای یا میانجیگری والدین در استفاده از فناوری‌ها مورد بحث قرار گرفته است. اولین سبک، واسطه‌گری فعال در والدینی است که به مباحثات و مجادله والدین با فرزندانشان در مورد دیدن تلویزیون و یا کار با اینترنت می‌پردازند. در این سبک، والدین به بچه‌هایشان کمک می‌کنند تا به‌عنوان کاربران یا تماشاگران انتقادی در استفاده از فناوری‌ها باشند. سبک دوم، والدین محدودکننده یا تعیین‌کننده حدود مرز برای فعالیت بچه‌ها با فناوری‌ها هستند. در این سبک، والدین قوانین روشن و واضحی را برای اینکه چه وقت، تا چه میزان و چه نوع استفاده‌هایی از اینترنت را بچه‌ها مجاز هستند انجام دهند وضع می‌کنند. دسته سوم، والدین با سبک همبازی و یا هم تماشاگر هستند که این دسته از والدین در کنار فرزند می‌نشینند و استفاده او از اینترنت را می‌بینند و می‌توانند در مورد اینترنت با او صحبت کنند یا نکنند.

- برخی از پژوهش‌ها، به استفاده از اینترنت و همچنین به مشخصات والدینی که با سبک‌های متفاوت نقش بازی می‌کنند، مربوط می‌شوند؛ مثلاً مادرها در مقایسه با سبک‌های استبدادی غالب پدران، دوست دارند سبک‌های مقتدرانه را اتخاذ کنند (Aunola, Stattin & Nurmi, 2000). والدین زیستی دوست دارند قوی‌ترین کنترل رفتاری را در مقایسه با پدربزرگ‌ها و والدین پرستار و قیم اتخاذ کنند (Rooij & Eijden, 2007 به نقل از والک و همکاران، ۲۰۱۰).

- سن والدین برای نقش بازی کردن مناسب است؛ والدین مسن‌تر و ارشدتر بیشتر کنترل می‌کنند و کمتر از والدین جوان‌تر راهنمایی می‌کنند (Wang, Bianchi & Raley, 2005). والک و همکاران (۲۰۱۰) نشان دادند که والدین جوان‌تر و والدینی که

با فرزندان خود از اینترنت استفاده می‌کنند در سطح بالاتری از والدین مسن‌تر در استفاده از اینترنت نظارت می‌کنند.

- شجاعی و امیرپور (۱۳۹۱) نشان دادند که تحصیلات والدین بر سواد رسانه‌ای دانشجویان تأثیرگذار بوده است. والدین تحصیل کرده و روشن‌فکر فرزندان خود را در طیف وسیعی در ارائه دانش و منابع جایگزین حمایت و مطلع می‌سازند. همچنین نتایج ولریو، لرتس و دمور^۱ (۲۰۰۸) نشان داد که والدین تحصیل کرده بیشتر کنترل می‌کنند و ملایمت بیشتری را نشان می‌دهند.

- یافته‌های لیویگستون و بوویل^۲ (۲۰۰۱)، لئو و کیو^۳ (۲۰۱۰) و نوابخش و رحمانی (۱۳۹۳) نشان داد که بین میزان موافقت والدین دانش‌آموزان با میزان استفاده از اینترنت ارتباط وجود دارد. صارمی (۱۳۸۸)، یین، یین، چن، چن و کو^۴ (۲۰۰۷) و لئو و همکاران (۲۰۱۰) طی مطالعاتی دریافتند که نگرش و انضباط بی‌اثر و ضعیف والدین موجب وابستگی رفتاری به اینترنت می‌شود و والدین با نگرش مثبت و روشن‌فکر موجب استفاده مثبت از اینترنت می‌شوند. نتایج لیویگستون و بوویل (۲۰۰۱) لو، شین، لئو، گوا و تسنگ^۵ (۲۰۱۰) نشان داد که والدین روشن‌فکر و با تجربه نسبت به اینترنت، به‌عنوان یک حامی برای فرزندان خود هستند و اطلاعاتشان را در طیف وسیعی در اختیار فرزندانشان قرار می‌دهند. فرزندان این والدین، مطلع و با تجربه بار می‌آیند.

- ویکیری و چرناکی^۶ (۲۰۰۸) طی مطالعه‌ای نشان دادند که پسران بیشتر از دختران، حمایت درک شده از والدین را در برابر استفاده از کامپیوتر دارند. حیدری و

-
1. Walrave, Lenaerts, & De Moor
 2. Livingstone & Bovill
 3. Lio & Kuo
 4. Yen, Yen, Chen, Chen & Ko
 5. Lou, Shin, Liu, Guo & Tseng
 6. Vekiri & Chronaki

آذر خرداد (۱۳۹۰) نشان دادند که هزینه‌گردی و استفاده نوجوانان از اینترنت متأثر از محیط خانواده است و در این میان هزینه‌گردی پسران بیشتر از دختران است.

- صالحی و نعیم یآوری (۱۳۹۳) به این نتیجه دست یافتند که ارزش‌های خانوادگی، کنترل والدین، حمایت خانواده، تحصیلات والدین با آگاهی والدین از تکنولوژی رابطه معنی‌داری دارند و متغیرهای نظارت والدین، آگاهی والدین از تکنولوژی ارتباطی، تحصیلات پدر، درآمد خانواده به ترتیب بیشترین سهم را در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت دارند.

با توجه به مبانی نظری و پیشینه پژوهش، مدل مفهومی مطابق با شکل ۲ تدوین شد و بر این اساس، سؤال‌های پژوهشی به شرح زیر مطرح شدند:

۱) تا چه حد دسترسی به اینترنت در منزل، به ویژگی‌های والدین و خانواده مربوط است؟

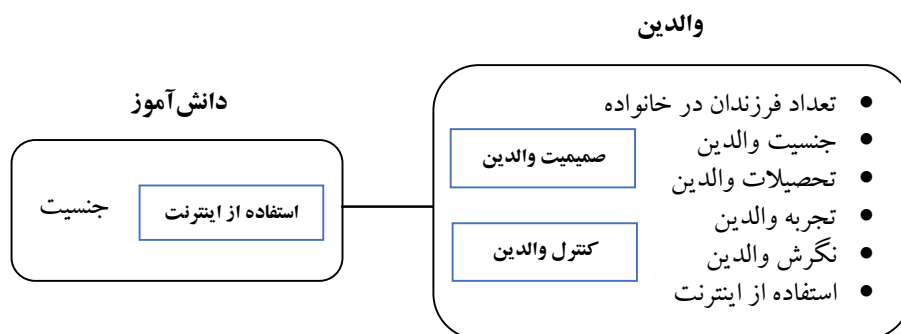
۲) والدین مورد مطالعه بیشتر از چه سبک‌های فرزند پروری استفاده می‌کنند؟

۳) تا چه حد سبک‌های فرزند پروری به ویژگی‌های خانواده و والدین مربوط است؟

۴) تا چه حد سبک‌های فرزند پروری به ویژگی‌های فرزند مربوط است؟

۵) تا چه حد استفاده از اینترنت توسط دانش‌آموزان متأثر از سبک‌های فرزند پروری اینترنت است؟

۶) تا چه حد استفاده از اینترنت توسط دانش‌آموزان به ویژگی‌های خانواده و والدین ربط دارد؟

شکل ۲- مدل مفهومی تأثیر سبک‌های فرزند پروری اینترنت بر کاربرد اینترنت توسط دانش‌آموزان

۳- روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع علیّی مقایسه‌ای است. جامعه آماری شامل والدین دانش‌آموزان پایه نهم بود که در سیزده مدرسه شهرستان سیرجان در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ ثبت‌نام کرده بودند. با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای ۵۵۰ نفر از دانش‌آموزان انتخاب شدند و از آن‌ها خواسته شد که پرسشنامه را یکی از والدینشان که آشنایی بیشتری با اینترنت دارد تکمیل کند. از این تعداد ۳۰۰ پرسشنامه برگشت داده شد. ۶۰ درصد از والدین زن و ۴۰ درصد آنان مرد بودند. اکثر پاسخ‌دهندگان بین ۳۵-۴۴ سال سن داشتند. ویژگی‌های دیگر نمونه مورد مطالعه در جدول ۱ آمده است.

برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه والک و همکاران (۲۰۱۰) استفاده شد. این پرسشنامه از سه بخش تشکیل شده است: بخش اول پرسشنامه، شامل سؤال‌های زمینه‌ای در مورد مشخصات خانواده، والدین و دانش‌آموز بود. بخش دوم پرسشنامه به دسترسی به اینترنت و استفاده از آن در منزل مربوط می‌شد که از والدین دانش‌آموزان خواسته شد تا در مورد نگرش و تجربه خود نسبت به اینترنت بگویند و کمیت و

تأثیر سبک‌های فرزندپروری اینترنت بر ... ۳۱۳

کیفیت استفاده خود و فرزندشان از اینترنت را تعیین کنند. برای محاسبه شاخص کاربرد اینترنت از پاسخ به دو سؤال استفاده شد؛ فرزند شما چند روز در هفته به اینترنت دسترسی دارد؟ و فرزند شما چند ساعت در روز به اینترنت دسترسی دارد؟ با دو سؤال مشابه این‌ها، میزان دسترسی والدین نیز به اینترنت سنجیده شد. بخش سوم پرسشنامه به ابعاد سبک‌های فرزند پروری (کنترل و صمیمیت والدین) مربوط می‌شد. کنترل والدین به‌وسیله ۱۱ گویه مورد بررسی قرار گرفت که ۴ گویه آن در مورد نظارت، ۲ گویه در مورد ممانعت استفاده از اینترنت و ۵ گویه در مورد قوانین استفاده از اینترنت است و صمیمیت والدین با ۱۴ گویه مورد بررسی قرار گرفت که ۱۱ گویه آن درباره ارتباطات و ۳ گویه درباره حمایت و پشتیبانی است که بر اساس یک طیف ۵ درجه‌ای لیکرت (شامل ۵=همیشه، ۴=اغلب، ۳=گاهی، ۲=به‌ندرت، ۱=هرگز) سنجیده می‌شوند.

جدول ۱- ویژگی‌های والدین و فرزندان، میانگین کنترل و صمیمیت والدین و استفاده از اینترنت

متغیر	ویژگی	فراوانی	درصد	میانگین کنترل	میانگین صمیمیت	میانگین استفاده از اینترنت
جنسیت	مرد	۱۱۹	۴۰	۲/۹۶	۳/۱۹	۳/۲۸
	زن	۱۸۰	۶۰	۲/۹۷	۳/۱۳	۲/۹۲
سن والدین	کمتر از ۲۵	۱	۰/۳	۲/۹۰	۲/۱۴	۰
	۲۵ تا ۳۴ سال	۱۸	۶	۳/۲۷	۳/۶۵	۳/۷۲
	۳۵ تا ۴۴ سال	۱۶۲	۵۴	۳/۰۵	۳/۲۸	۳/۱۷
	۴۵ تا ۵۴ سال	۱۰۰	۳۳/۳	۲/۸۲	۲/۹۷	۳/۱۰
	۵۵ تا ۶۴ سال	۱۷	۵/۷	۲/۷۵	۲/۵۲	۱/۷۱
	۶۵ سال به بالا	۱	۰/۳	۲/۷۲	۱/۲۸	۰
تحصیلات والدین	ابتدایی	۴۷	۱۵/۷	۲/۳۹	۱/۸۶	۰/۷۴
	راهنمایی	۶۰	۲۰	۲/۸۱	۲/۲۷	۲/۰۵
	دیپلم	۹۵	۳۱/۷	۳/۰۵	۳/۳۹	۲/۹۸
	فوق‌دیپلم	۳۸	۱۲/۷	۳/۳۱	۳/۹۳	۴/۳۹
	لیسانس	۴۴	۱۴/۷	۳/۲۸	۴/۱۳	۵/۱۴
	فوق‌لیسانس و بالاتر	۱۴	۴/۷	۳/۰۹	۴/۳۶	۵/۶۹
تعداد فرزندان	۱ فرزند	۱۰	۳/۳	۳/۲۶	۳/۷۸	۳/۴۰
	۲ فرزند	۵۷	۱۹	۳/۱۲	۳/۷۰	۴

۳/۲۶	۳/۵۶	۳/۱۷	۳۳/۷	۱۰۱	فرزند ۳	خانواده
۳/۲۱	۳/۰۳	۳/۰۱	۲۲/۷	۶۸	فرزند ۴	
۱/۶۵	۲/۳۶	۲/۴۹	۱۲/۳	۳۷	فرزند ۵	
۱/۸۹	۱/۶۴	۲/۳۳	۱۹	۲۷	بیشتر از ۵	
۱/۵۰	۲/۹۶	۳/۶۸	۳/۳	۱۰	منفی	نگرش نسبت به اینترنت
۲/۰۵	۲/۸۶	۲/۹۶	۱۸/۷	۵۶	تا حدودی منفی	
۳	۳/۱۰	۲/۹۳	۵۰/۳	۱۵۱	تا حدودی مثبت	
۴/۰۶	۳/۵۹	۲/۹۶	۲۷/۷	۸۳	مثبت	
۱/۰۷	۲/۳۸	۲/۶۶	۳۳/۷	۱۰۱	کم	تجربه اینترنت والدین
۳/۸۴	۳/۴۲	۳/۱۴	۵۴	۱۶۲	متوسط	
۵/۱۹	۴/۰۸	۳/۰۶	۱۲/۳	۳۷	زیاد	
۳/۰۹	۲/۳۷	۳/۱۱	۳۹/۷	۱۱۹	پسر	جنسیت فرزند
۳/۰۶	۳/۰۱	۲/۸۸	۶۰/۳	۱۸۱	دختر	
۱/۵۹	۲/۴۲	۲/۷۶	۲۳/۳	۷۰	کم	تجربه اینترنت فرزند
۳/۱۸	۳/۲۷	۳/۰۷	۶۲	۱۸۶	متوسط	
۴/۹۳	۳/۸۰	۲/۸۶	۱۴/۳	۴۳	زیاد	

پرسشنامه سبک‌های فرزند پروری اینترنت از پایایی مناسبی برخوردار است. آلفای کرونباخ خرده مقیاس کنترل والدین ۰/۷۸ و آلفای کرونباخ خرده مقیاس صمیمت والدین ۰/۹۰ گزارش شده است (Valcke et al, 2010). در این مطالعه، آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۹۳، برای خرده مقیاس کنترل والدین ۰/۸۸ و برای خرده مقیاس صمیمت ۰/۹۱ به دست آمد. برای پاسخگویی به سؤال‌های پژوهشی از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی با کاربرد نرم‌افزار SPSS 20 استفاده شد. جهت مقایسه فراوانی طبقات مختلف از آزمون خی‌دو، برای تعیین تفاوت بین میانگین گروه‌های مختلف از تحلیل واریانس و جهت بررسی رابطه بین سبک‌های فرزند پروری و کاربرد واقعی اینترنت توسط دانش‌آموزان از تحلیل رگرسیون استفاده شد. مقدار ۰/۰۵ به‌عنوان سطح معنی‌داری در نظر گرفته شد.

۴- یافته‌ها

سؤال اول: تا چه حد دسترسی به اینترنت در منزل به ویژگی‌های والدین و خانواده مربوط است؟

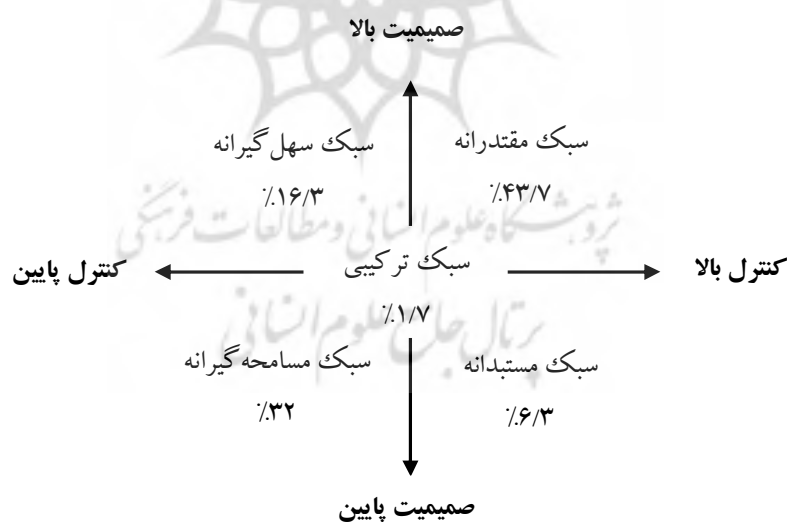
درصد کمی از والدین گزارش کرده‌اند که به اینترنت در خانه دسترسی ندارند (۱۸ درصد، $N=54$). دسترسی به اینترنت به وضوح به سن والدین ($299/13=\chi^2, p<0/05$) و تحصیلات آن‌ها ($404/41=\chi^2, p<0/05$) مرتبط است. والدین جوان‌تر دسترسی بیشتری به اینترنت در منزل دارند. این موضوع همچنین در مورد والدینی که تحصیلات بیشتری دارند، صدق می‌کند. همان‌طور که نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد بین جنسیت والدین و دسترسی آن‌ها به اینترنت رابطه معنی‌داری یافت نشد ($612/0=\chi^2, p>0/05$).

جدول ۲- میزان استفاده والدین از اینترنت برحسب متغیرهای جمعیت شناختی

سطح معنی‌داری	آماره خی‌دو	وضعیت دسترسی به اینترنت			متغیر	
		تعداد کل	دارد	ندارد		
۰/۴۳۴	۰/۶۱۲	۱۱۸	۹۴	۲۴	مرد	جنسیت
		۱۷۹	۱۴۹	۳۰	زن	
۰/۰۲۱	۱۳/۲۹۹	۱	۰	۱	کمتر از ۲۵	سن
		۱۸	۱۶	۲	۲۵ تا ۳۴ سال	
		۱۶۰	۱۳۳	۲۷	۳۵ تا ۴۴ سال	
		۱۰۰	۸۳	۱۷	۴۵ تا ۵۴ سال	
		۱۷	۱۱	۶	۵۵ تا ۶۴ سال	
		۱	۰	۱	۶۵ سال به بالا	
۰/۰۰۱	۴۱/۴۰۴	۴۷	۲۵	۲۲	ابتدایی	تحصیلات
		۶۰	۴۴	۱۶	راهنمایی	
		۹۴	۸۵	۹	دیپلم	
		۳۸	۳۵	۳	فوق دیپلم	
		۴۴	۴۰	۴	لیسانس	
		۱۳	۱۳	۰	فوق لیسانس و بالاتر	

سؤال دوم: والدین دانش‌آموزان مورد مطالعه بیشتر از چه سبک‌های فرزند پروری استفاده می‌کنند؟

امتیاز متغیرهای کنترل و صمیمیت والدین از ۱ تا ۵ متغیر است. بر اساس نقطه برش ۳ این دو بُعد فرزند پروری ترکیب شدند و از ترکیب این دو بُعد، پنج سبک متفاوت فرزند پروری به دست آمد. با توجه به میزان کنترل و صمیمیت، به پنج سبک فرزند پروری برچسب و نام مشخص تعلق گرفت. همان‌طور که در شکل ۳ مشاهده می‌شود بیشتر والدین از سبک مقتدرانه پیروی می‌کنند (۴۳/۷ درصد، $N=131$)، تعداد معدودی از والدین سبک مستبدانه دارند (۶/۳ درصد، $N=19$)، تعداد قابل‌ملاحظه‌ای نیز از سبک مسامحه‌گیرانه پیروی می‌کنند (۳۲ درصد، $N=96$) و تعدادی نیز سبک سهل‌گیرانه دارند (۱۶/۳ درصد، $N=49$). همچنین در اطراف نقطه برش ۳ یک شیوه فرزند پروری ترکیبی شناسایی شد (۱/۷ درصد، $N=5$). لازم به ذکر است که بین کنترل و صمیمیت والدین یک رابطه مثبت متوسط وجود دارد ($p < 0/05$ ، $r = 0/56$). یعنی، والدین یک سطح معینی از کنترل اعمال می‌کنند و عمدتاً یک رابطه صمیمانه نیز با فرزندان خود دارند و برعکس.

شکل ۳- سبک‌های فرزند پروری والدین در نمونه مورد مطالعه

تأثیر سبک‌های فرزندپروری اینترنت بر ... ۳۱۷

سؤال سوم: تا چه حد سبک‌های فرزند پروری به ویژگی‌های خانواده و والدین مربوط است؟

برای مقایسه کنترل و صمیمیت والدین بر اساس ویژگی‌های خانواده و والدین از تحلیل واریانس استفاده شد. صمیمیت و کنترل والدین در استفاده از اینترنت به ویژگی‌ها و خصوصیات والدین مربوط می‌شود. نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد سن والدین به وضوح نقش بسیار مهمی را در استفاده از اینترنت ایفا می‌کند و همان‌طور که اطلاعات خلاصه‌شده جدول ۱ نشان می‌دهد والدین سنین ۲۵-۳۴ صمیمیت بیشتری را در مقایسه با والدین سنین بالاتر برای استفاده از اینترنت نشان می‌دهند ($P < 0/05$), $f=82/3$). اما از نظر کنترل بین والدین سنین مختلف تفاوت معنی‌داری یافت نشد ($f=1/620$, $P > 0/05$).

سطح سواد والدین بر صمیمیت و کنترل والدین تأثیر می‌گذارد. والدین با تحصیلات دانشگاهی در مقایسه با والدین با تحصیلات ابتدایی و راهنمایی بیشتر کنترل می‌کنند ($f=501/8$, $P < 0/05$) و همچنین صمیمیت بیشتری نیز نشان می‌دهند ($f=511/82$, $P < 0/05$). والدین در خانواده‌های کوچک‌تر در درجه کنترل تفاوت قابل‌ملاحظه‌ای با خانواده‌های بزرگ‌تر دارند ($f=185/8$, $P < 0/05$) و همچنین صمیمیت بیشتری نیز نشان می‌دهند ($f=557/29$, $P < 0/05$). والدین با نگرش مثبت به اینترنت، صمیمیت بیشتری را نسبت به والدین با نگرش نسبتاً منفی یا منفی نشان می‌دهند ($f=294/10$, $P < 0/05$). ولی در درجه کنترل بین والدین با نگرش‌های متفاوت نسبت به اینترنت تفاوت معنی‌داری یافت نشد ($f=494/2$, $P > 0/05$). در نهایت، تجربه اینترنت والدین منجر به تفاوت قابل‌ملاحظه در کنترل می‌شود ($f=303/11$, $P < 0/05$). به عبارت دیگر، والدین با تجربه زیاد کنترل بیشتری نسبت به والدین با تجربه کمتر اعمال می‌کنند ضمن اینکه صمیمیت بیشتری را نیز نشان می‌دهند ($f=247/57$, $P < 0/05$).

جدول ۳- نتایج تحلیل واریانس صمیمیت و کنترل والدین بر اساس ویژگی‌های خانواده و

والدین

صمیمیت متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار f	سطح معنی داری
جنسیت	بین گروهی	۰/۲۴۹	۱	۰/۲۴۹	۰/۱۹۹	۰/۶۵۶
	درون گروهی	۳۷۱/۹۴۰	۲۹۷	۱/۲۵۲		
	کل	۳۷۲/۱۸۹	۲۹۸			
سن	بین گروهی	۲۱/۹۰۰	۵	۴/۳۸۰	۳/۶۸۲	۰/۰۰۳
	درون گروهی	۳۴۸/۵۲۰	۲۹۳	۱/۱۸۹		
	کل	۳۷۰/۴۲۰	۲۹۸			
تحصیلات	بین گروهی	۲۱۶/۷۰۵	۵	۴۳/۳۴۱	۸۲/۵۱۱	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۱۵۳/۳۸۱	۲۹۲	۰/۵۲۵		
	کل	۳۷۰/۰۸۶	۲۹۷			
تعداد فرزندان خانواده	بین گروهی	۱۲۴/۵۸۳	۵	۲۴/۹۱۷	۲۹/۵۵۷	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۲۴۷/۸۴۲	۲۹۴	۰/۸۴۳		
	کل	۳۷۲/۴۲۵	۲۹۷			
تجربه اینترنت	بین گروهی	۱۰۳/۶۲۴	۲	۵۱/۸۱۲	۵۷/۲۴۷	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۲۶۸/۸۰۱	۲۹۷	۰/۹۰۵		
	کل	۳۷۲/۴۲۵	۲۹۹			
نگرش نسبت به اینترنت	بین گروهی	۳۵/۱۸۵	۳	۱۱/۷۲۸	۱۰/۲۹۴	۰/۰۰۱
	درون گروهی	۳۳۷/۲۴۰	۲۹۶	۱/۱۳۹		
	کل	۳۷۲/۴۲۵	۲۹۹			
کنترل متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار f	سطح معنی داری
جنسیت	بین گروهی	۰/۰۲۱	۱	۰/۰۲۱	۰/۰۲۹	۰/۸۶۵
	درون گروهی	۲۱۲/۷۸۷	۲۹۷	۰/۷۱۶		
	کل	۲۱۲/۸۰۸	۲۹۸			
سن	بین گروهی	۵/۷۲۶	۵	۱/۱۴۵	۱/۶۲۰	۰/۱۵۵
	درون گروهی	۲۰۷/۱۷۱	۲۹۳	۰/۷۰۷		
	کل	۲۱۲/۸۹۶	۲۹۸			

تأثیر سبک‌های فرزند‌پروری اینترنت بر ... ۳۱۹

۰/۰۰۱	۸/۵۰۱	۵/۳۹۱	۵	۲۶/۹۵۶	بین گروهی	تحصیلات
		۰/۶۳۴	۲۹۲	۱۸۵/۱۸۲	درون‌گروهی	
			۲۹۷	۲۱۲/۱۳۸	کل	
۰/۰۰۱	۸/۱۸۵	۵/۲۰۳	۵	۲۶/۰۱۴	بین گروهی	تعداد فرزندان خانواده
		۰/۶۳۶	۲۹۴	۱۸۶/۸۸۳	درون‌گروهی	
			۲۹۹	۲۱۲/۸۹۷	کل	
۰/۰۰۱	۱۱/۳۰۳	۷/۵۲۹	۲	۱۵/۰۵۸	بین گروهی	تجربه اینترنت
		۰/۶۶۶	۲۹۷	۱۹۷/۸۳۹	درون‌گروهی	
			۲۹۹	۲۱۲/۸۹۷	کل	
۰/۰۶۰	۲/۴۹۴	۱/۷۵۰	۳	۵/۲۵۰	بین گروهی	نگرش نسبت به اینترنت
		۰/۷۰۲	۲۹۶	۲۰۷/۶۴۷	درون‌گروهی	
			۲۹۹	۲۱۲/۸۹۷	کل	

سؤال چهارم: تا چه حد سبک‌های فرزند‌پروری به ویژگی‌های فرزند مربوط است؟

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که جنسیت فرزندان به‌وضوح نقش مهمی را در زمینه دریافت کنترل و صمیمیت ایفا می‌کند. طبق اطلاعات خلاصه‌شده جدول ۱ پسرها در مقایسه با دخترها کنترل بیشتری می‌شوند ($f=۴۵۱/۵$, $P<۰/۰۵$) و دختران صمیمیت بیشتری را در مقایسه با پسران دریافت می‌کنند ($f=۶۷۳/۷$, $P<۰/۰۵$). همچنین میزان کنترل و صمیمیت والدین بستگی به سطح تجربه اینترنت بچه‌ها دارد. بچه‌های باتجربه بیشتر، صمیمیت بیشتری را در مقایسه با بچه‌های کم‌تجربه‌تر دریافت می‌کنند ($P<۰/۰۵$), $f=۵۴۳/۲۷$ و کنترل بیشتری نیز می‌شوند ($f=-۱۰/۴$, $P<۰/۰۵$).

جدول ۴- نتایج تحلیل واریانس کنترل و صمیمیت والدین بر اساس ویژگی‌های فرزند

سطح معنی‌داری	مقدار f	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	منبع تغییرات	صمیمیت
						متغیر
۰/۰۰۶	۷/۶۷۳	۹/۳۴۹	۱	۹/۳۴۹	بین گروهی	جنسیت
		۱/۲۱۸	۲۹۸	۳۶۳/۰۷۶	درون گروهی	
			۲۹۹	۳۷۲/۴۲۵	کل	
۰/۰۰۱	۲۷/۵۴۳	۲۹/۱۰۴	۲	۵۸/۲۰۹	بین گروهی	تجربه اینترنت
		۱/۰۵۷	۲۹۶	۳۱۲/۷۷۳	درون گروهی	
			۲۹۸	۳۷۰/۹۸۲	کل	
سطح معنی‌داری	مقدار f	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	منبع تغییرات	کنترل
۰/۰۲۰	۵/۴۵۱	۳/۸۲۴	۱	۳/۸۲۴	بین گروهی	جنسیت
		۰/۷۰۲	۲۹۸	۲۰۹/۰۷۳	درون گروهی	
			۲۹۹	۲۱۲/۸۹۷	کل	
۰/۰۱۹	۴/۰۱۰	۲/۷۹۱	۲	۵/۵۸۳	بین گروهی	تجربه اینترنت
		۰/۶۹۶	۲۹۶	۲۰۶/۰۶۳	درون گروهی	
			۲۹۸	۲۱۱/۶۴۶	کل	

سؤال پنجم: تا چه حد استفاده از اینترنت توسط دانش‌آموزان متأثر از سبک‌های فرزند پروری اینترنت است؟

در این پژوهش برای بررسی تأثیر سبک‌های فرزند پروری اینترنت بر استفاده دانش‌آموزان از اینترنت در خانه از تحلیل واریانس استفاده شد. پنج سبک فرزند پروری به‌عنوان متغیر مستقل و استفاده دانش‌آموزان از اینترنت به‌عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شد. همان‌طور که در جدول ۵ مشخص است، سبک‌های فرزند پروری مختلف تأثیر متفاوتی بر استفاده دانش‌آموزان از اینترنت دارند ($f=۸۹۵/۳$, $P<۰/۰۵$).

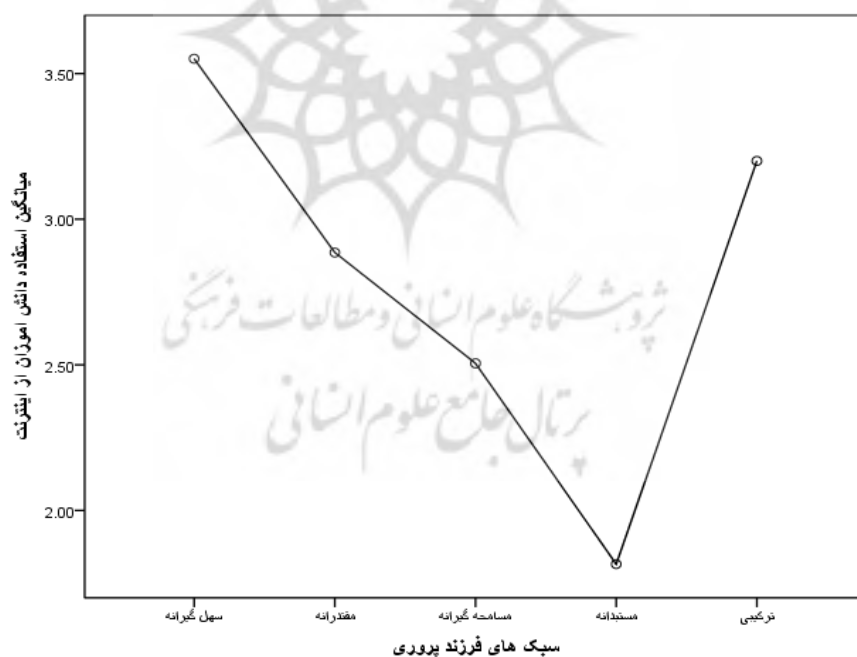
تأثیر سبک‌های فرزند‌پروری اینترنت بر ... ۳۲۱

جدول ۵- نتایج تحلیل واریانس استفاده دانش‌آموزان از اینترنت در خانه بر اساس

سبک‌های فرزند‌پروری

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار f	سطح معنی‌داری
بین‌گروهی	۵۶/۱۱۲	۴	۱۴/۰۲۸	۳/۸۹۵	۰/۰۰۴
درون‌گروهی	۱۰۶۲/۵۵۸	۲۹۵	۳/۶۰۲		
کل	۱۱۱۸/۶۷۰	۲۹۹			

شکل ۴ نیز تأثیر متفاوت سبک‌های فرزند‌پروری را نشان می‌دهد. بیشترین میزان استفاده دانش‌آموزان از اینترنت زمانی است که والدین سبک فرزند‌پروری سهل‌گیرانه را اتخاذ می‌کنند و کمترین میزان استفاده دانش‌آموزان از اینترنت زمانی است که والدین سبک فرزند‌پروری مستبدانه را انتخاب می‌کنند.

شکل ۴- تأثیر متفاوت سبک‌های فرزند‌پروری والدین بر استفاده دانش‌آموزان از اینترنت

سؤال ششم: تا چه حد استفاده از اینترنت توسط دانش‌آموزان به ویژگی‌های خانواده و والدین ربط دارد؟

رگرسیون خطی چندگانه جهت تبیین و پیش‌بینی متغیر وابسته (استفاده دانش‌آموزان از اینترنت در خانه) استفاده شد. استفاده دانش‌آموزان از اینترنت به‌عنوان متغیر ملاک و متغیرهای کنترل والدین، صمیمیت والدین، تحصیلات والدین، تجربه والدین، نگرش والدین، استفاده والدین از اینترنت و جنسیت والدین به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین در معادله رگرسیون قرار گرفتند. مطابق با جدول ۵، نتایج نشان داد تحصیلات والدین، کنترل والدین، تجربه والدین، جنسیت والدین به‌طور معنی‌داری استفاده دانش‌آموزان از اینترنت را پیش‌بینی می‌کنند ($P < 0/05$, $f = 292/19$) و ۲۱ درصد واریانس تغییرات استفاده از اینترنت مربوط به این متغیرهاست. متغیرهایی که به‌طور معنی‌داری با استفاده از اینترنت مربوط نبودند از معادله خارج شدند این متغیرها عبارت‌اند از: صمیمیت والدین، نگرش والدین و استفاده والدین از اینترنت.

جدول ۶- نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی استفاده دانش‌آموزان از اینترنت

مدل	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	مقدار f	سطح معنی‌داری	ضریب بتا	مقدار t	سطح معنی‌داری
تحصیلات والدین	رگرسیون	۱۴۳/۴۲۲	۱	۱۴۳/۴۲۲	۴۳/۴۵۶	۰/۰۰۱	۰/۳۵۹	۶/۵۹۲	۰/۰۰۱
	باقیمانده	۹۶۷/۰۰۷	۲۹۳	۳/۳۰۰					
	کل	۱۱۱۰/۴۲۹	۲۹۴						
تحصیلات والدین کنترل والدین	رگرسیون	۱۸۶/۴۷۵	۲	۹۳/۲۳۷	۲۹/۴۶۶	۰/۰۰۱	۰/۴۲۵	۷/۵۵۴	۰/۰۰۱
	باقیمانده	۹۲۳/۹۵۴	۲۹۲	۳/۱۶۴					
	کل	۱۱۱۰/۴۲۹	۲۹۴						
تحصیلات والدین کنترل والدین تجربه والدین	رگرسیون	۲۱۲/۷۱۲	۳	۷۰/۹۰۴	۲۲/۹۸۴	۰/۰۰۱	۰/۳۲۳	۴/۹۰۴	۰/۰۰۱
	باقیمانده	۸۹۷/۷۱۷	۲۹۱	۳/۰۸۵					
	کل	۱۱۱۰/۴۲۹	۲۹۴						
تحصیلات والدین کنترل والدین تجربه والدین جنسیت والدین	رگرسیون	۲۳۳/۳۸۰	۴	۵۸/۳۴۵	۱۹/۲۹۲	۰/۰۰۱	۰/۳۰۵	۴/۶۵۴	۰/۰۰۱
	باقیمانده	۸۷۷/۰۴۹	۲۹۰	۳/۰۲۴					
	کل	۱۱۱۰/۴۲۹	۲۹۴						

۵- بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این مطالعه، بررسی تأثیر سبک‌های فرزند‌پروری اینترنت بر کاربرد اینترنت توسط دانش‌آموزان پایه نهم بود. مطالعه حاضر نشان داد که اکثریت خانواده‌ها در خانه به اینترنت دسترسی دارند (۸۲ درصد). دسترسی خانواده‌ها به اینترنت در بلژیک ۹۲ درصد (Valcke et al., 2010) و در ترکیه ۷۹ درصد (Kabasakal, 2015) گزارش شده است.

یافته‌ها نشان داد که دسترسی به اینترنت رابطه معکوس و معنی‌داری با سن والدین و رابطه مستقیم و معنی‌داری با تحصیلات والدین دارد. به عبارت دیگر، هرچه تحصیلات والدین بیشتر باشد میزان دسترسی به اینترنت در خانه بیشتر است و با افزایش سن میزان دسترسی به اینترنت در خانه کاسته می‌شود. یافته‌های پژوهش‌های قبلی نشان می‌دهد که والدین جوان‌تر و والدین با تحصیلات کمتر دسترسی کمتری نیز به اینترنت در خانه دارند (McLaren and ; Chakraborty and Bosman, 2005)؛ (Zappalà, 2002). شاید این نتیجه را بتوان در جامعه ایران این‌گونه تبیین کرد که افراد جوانتر بیشتر از بزرگسالان از اینترنت استفاده می‌کنند و به دنبال گسترش شبکه دوستی، ماجراجویی و کسب تجربه و اطلاعات بیشتر هستند درحالی‌که بزرگسالان به دلیل فرصت کمتر و مشغله بیشتر، از اینترنت بیشتر برای اطلاعات حرفه‌ای خود استفاده می‌کنند و کمتر به دنبال گسترش شبکه دوستی، ماجراجویی، سرگرمی و تفنن هستند.

در این مقاله، پنج سبک فرزند پروری مورد مطالعه قرار گرفت که حدود ۴۴ درصد والدین از سبک فرزند پروری مقتدرانه پیروی می‌کنند. در مطالعه والک و همکاران (۲۰۱۰) نیز سبک فرزند پروری اکثریت والدین (۵۹ درصد) مقتدرانه بوده است. اما در مطالعه ایستن، گرینبرگ و هفشیر^۱ (۲۰۰۶) سبک‌های مقتدرانه و مستبدانه به‌عنوان دو سبک غالب والدین معرفی شده‌اند. والدین مقتدر در خصوص چگونگی استفاده فرزندانشان از اینترنت و ساعات دسترسی به اینترنت قوانین صریح و روشنی دارند و راهنمای خوبی برای فرزندانشان هستند. اما به کار گرفتن سبک فرزند پروری مستبدانه در استفاده از اینترنت باعث می‌شود که اعضای خانواده به‌سختی در خصوص مباحث مربوط به اینترنت گفتگو کنند، به‌راحتی نمی‌توانند راجع به دسترسی به اینترنت صحبت کنند و والدین در مورد استفاده از اینترنت، نظرشان را به فرزندان تحمیل

1. Eastin, Greenberg & Hofschire

می‌کنند. اگرچه والدین ممکن است در چگونگی کنترل و اجتماعی کردن فرزندان خود با یکدیگر تفاوت داشته باشند، ولی همه والدین در تعلیم و تربیت و نظارت بر فرزندان نقش اصلی را برعهده دارند. نتایج متفاوت می‌تواند متأثر از زمینه مورد مطالعه و اثرات فرهنگ بر شیوه‌های فرزند پروری باشد.

همچنین نتایج نشان داد که سطح سواد و تجربه والدین بر صمیمیت و کنترل والدین در استفاده فرزندان از اینترنت تأثیر می‌گذارد. این نتیجه با یافته‌های لیویگستون و بوویل (۲۰۰۱)، لو و همکاران (۲۰۱۰)، ولریو و همکاران (۲۰۰۸) و نوابخش و رحمانی (۱۳۹۳) همخوانی دارد. این یافته را این‌گونه می‌توان تبیین کرد: آن دسته از والدینی که تحصیلات بالایی دارند و بیشتر با اینترنت آشنا هستند و از آن استفاده می‌کنند فرزندان هم بیشتر از اینترنت استفاده می‌کنند و ضمن اینکه احتمالاً والدین دارای تحصیلات و سواد کامپیوتری بالا بیشتر می‌توانند فرزندان را در استفاده سالم و امن از اینترنت کمک کنند و بر استفاده فرزندان از اینترنت نظارت و کنترل مناسب داشته باشند. والدین روشن‌فکر و با تجربه نسبت به اینترنت، به‌عنوان یک حامی برای فرزندان خود هستند و اطلاعاتشان را در طیف وسیعی در اختیار فرزندان قرار می‌دهند. فرزندان این والدین، مطلع و با تجربه بار می‌آیند. درحالی‌که والدین با تحصیلات و تجربه اینترنتی پایین از نظارت یا راهنمایی فرزندان در استفاده از اینترنت ناتوان هستند. بنابراین، کنترل و صمیمیت والدین می‌تواند به توسعه انعطاف‌پذیری در کودکان کمک کند تا خطرات اینترنت را درک کنند و از اینترنت استفاده امیدوارکننده داشته باشند.

والک و همکاران (۲۰۱۰) در مطالعه‌شان گزارش کردند که والدین جوانتر و والدینی که با فرزندان خود از اینترنت استفاده می‌کنند در سطح بالاتری از والدین مسن‌تر در استفاده از اینترنت نظارت می‌کنند. ولی مطالعه حاضر نشان داد که والدین نسبتاً جوان‌تر سطح بالاتری از صمیمیت را نشان می‌دهند اما از نظر کنترل تفاوت

محسوس و معنی‌داری با والدین مسن‌تر ندارند. شاید این تفاوت از نگرش و تجربه متفاوت والدین جوانتر سرچشمه گرفته باشد. از دیگر یافته‌های این پژوهش، تفاوت معنی‌دار بین میانگین کنترل و صمیمیت والدین در خانواده‌های با جمعیت زیاد و کم می‌باشد. نتایج در مورد رابطه اندازه خانواده و کنترل والدین محدود می‌باشند. دومل و دهان^۱ (۲۰۰۷) رابطه منفی بین تعداد فرزندان در یک خانواده و سطح کنترل پیدا کردند و این نتیجه در مطالعه حاضر نیز مورد تأیید قرار گرفت.

در خصوص نگرش والدین نسبت به اینترنت، والدین با نگرش مثبت ترجیح می‌دهند بیش از اینکه فرزندان خود را کنترل کنند به‌عنوان یک الگوی خوبی در استفاده از اینترنت برای فرزند باشند و با ارائه اطلاعات و استفاده بجا و همراه با فرزند و حتی داشتن سایت خانوادگی در جهت هدایت و راهنمایی فرزند گام بردارند. همچنین طبق نظریه یادگیری اجتماعی و کنترل اجتماعی، والدین به‌صورت مستقیم از طریق الگوبرداری و تقویت اجتماعی و به‌طور غیرمستقیم از طریق شکل‌دهی ادراکات و نگرش‌ها بر رفتارهای اجتماعی و هیجانات فرزندشان تأثیر می‌گذارند. این یافته با نتایج صارمی (۱۳۸۸)، ین و همکاران (۲۰۰۷) و لو و همکاران (۲۰۱۰) همخوانی دارد.

نتیجه دیگر حاکی از تفاوت معنی‌دار بین میانگین کنترل و صمیمیت والدین در مورد فرزندان دختر و پسر است. از آنجایی‌که در جامعه ما خانواده‌ها محدودیت کمتری برای پسران خود قائل‌اند از جمله برای بیرون رفتن از منزل در ساعات و مکان‌های مختلف آزادی بیشتری دارند، به علت ناآگاهی ممکن است به‌سادگی از اینترنت برای استفاده نادرست استفاده کنند. در نتیجه طبیعی است نظارت بر اینترنت و نحوه استفاده از آن برای پسران بیشتر باشد. این نتیجه با نتایج قوبدل حیدری و آذر خرداد (۱۳۹۰) همخوانی داد، اما با نتایج ویکیری و کرناکی^۲ (۲۰۰۸) همخوانی ندارد. سطح تجربه اینترنت بچه‌ها نیز بر میزان کنترل و صمیمیت والدین اثر دارد. بچه‌های باتجربه

1. Duimel & De Haan
2. Vekiri & Chronaki

تأثیر سبک‌های فرزندپروری اینترنت بر ... ۳۲۷

صمیمیت بیشتری را در مقایسه با بچه‌های کم‌تجربه دریافت می‌کنند و کنترل بیشتری می‌شوند. این نتیجه در لیویگستون و بوویل (۲۰۰۱) و نوابخش و رحمانی (۱۳۹۳) نیز تأیید شده است.

سبک‌های فرزند پروری مختلف تأثیر متفاوتی بر استفاده دانش‌آموزان از اینترنت در خانه دارند. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، بیشترین میزان استفاده دانش‌آموزان از اینترنت زمانی است که والدین سبک فرزند پروری سهل‌گیرانه را اتخاذ می‌کنند و کمترین میزان استفاده دانش‌آموزان از اینترنت زمانی است که والدین سبک فرزند پروری مستبدانه را انتخاب می‌کنند. این نتیجه با یافته‌های والک و همکاران (۲۰۱۰) همخوانی دارد. والدین سهل‌گیر در فرزند پروری‌شان منفعل و لوس‌کننده هستند و تمایلی به نه گفتن یا ناامید کردن فرزندشان ندارند (کوپکو، ۲۰۰۷). این دسته از والدین برای استفاده فرزندانشان از اینترنت هیچ مرز مشخصی ندارند و به‌سختی آن‌ها را راهنمایی می‌کنند.

نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که تحصیلات، کنترل، تجربه و جنسیت والدین به‌طور معنی‌داری استفاده دانش‌آموزان از اینترنت را پیش‌بینی می‌کنند. در شجاعی و امیرپور (۱۳۹۱) اثر تحصیلات والدین و در صالحی و نعیم یآوری (۱۳۹۳) اثر تحصیلات و کنترل والدین بررسی شده‌اند که با نتایج پژوهش حاضر همسو می‌باشند. همچنین در والک و همکاران (۲۰۱۰) کنترل، تحصیلات و استفاده والدین از اینترنت، پیش‌بینی‌کننده معنی‌دار استفاده دانش‌آموزان از اینترنت بودند.

شواهد تجربی نشان داد که علاوه بر ویژگی‌های خانواده و والدین، سبک‌های فرزند پروری اینترنت نیز می‌تواند یک عامل جدید برای تبیین و پیش‌بینی پذیرش و کاربرد اینترنت توسط نوجوانان و جوانان باشد. همچنین سبک‌ها و شیوه‌های متفاوت فرزند پروری تأثیر متفاوتی بر استفاده از اینترنت می‌گذارند و با تجربه اینترنت، نگرش نسبت به اینترنت، تحصیلات و سن والدین ارتباط دارند. نتایج برخی پژوهش‌ها

از جمله چو، چو و چن (۲۰۱۶) نشان داد که سبک‌های فرزند پروری، رابطه بین نگرش نسبت به اینترنت و کاربرد اینترنت توسط دانش‌آموزان را تعدیل می‌کند. در این مطالعه، فقط به نظرها و دیدگاه‌های والدین بسنده شد در صورتی که در پژوهش‌های آتی بهتر است هم دیدگاه فرزندان و هم دیدگاه والدین مدنظر قرار گیرد. همچنین این پژوهش بر اساس نظرسنجی از والدین انجام شده است که ممکن است پاسخ‌های آن‌ها به سمت پاسخ‌هایی که از لحاظ اجتماعی مطلوب هستند گرایش پیدا کرده باشد. بنابراین، استفاده از شیوه‌های دیگر گردآوری داده‌ها از جمله مصاحبه و مشاهده واقعی فرزندان می‌تواند به صحت و اطمینان نتایج در مطالعات بعدی کمک کند. سرانجام، مطالعه در یک نمونه بزرگ‌تر از والدین و از مناطق جغرافیایی متفاوت با فرهنگ‌های مختلف در داخل کشور می‌تواند تعمیم‌پذیری نتایج را بهبود بخشد.

منابع

- احدی، حسن؛ محسنی، نیکچهره (۱۳۷۱). *مفاهیم بنیادی روانشناسی نوجوانی و جوانی*. تهران: انتشارات بنیاد.
- بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۹۰). *روانشناسی نوجوانان*. تهران: نشر فرهنگ اسلامی.
- پرچم، اعظم؛ فاتحی‌زاده، مریم؛ الهیاری، حمیده (۱۳۹۱). مقایسه سبک‌های فرزند پروری بامریند با سبک فرزندپروری مسئولانه در اسلام. *پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی*، سال ۲۰، شماره ۱.
- حسین ثابت، فریده؛ جهانگرد، زهرا؛ معتمدی، عبدالله (۱۳۹۵). رابطه بین هوش هیجانی، سبک‌های دلپستگی و همبستگی خانوادگی با استفاده از فیس بوک در کاربران. *فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین*، شماره ۶.
- زمانی، بی‌بی‌عشرت؛ عابدینی، یاسمین (۱۳۹۲). الگوی ساختاری تأثیر سبک‌های فرزند پروری و اعتیاد به بازی رایانه‌ای بر عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان پسر. *دو فصلنامه رویکردهای نوین آموزشی*، دوره ۸، شماره ۲.
- شاملو، سعید (۱۳۸۲). *بهداشت روانی*. تهران: انتشارات رشد.

تأثیر سبک‌های فرزندپروری اینترنت بر ... ۳۲۹

- شجاعی، مهناز؛ امیریور، مهناز (۱۳۹۱). بررسی وضعیت سواد رسانه‌ای دانشجویان خراسان شمالی در جامعه اطلاعاتی. *فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان*، شماره ۷.
- شریعتمداری، علی (۱۳۷۸). *روانشناسی تربیتی*. تهران: انتشارات امیرکبیر.
- صارمی، علی‌اکبر (۱۳۸۳). *بررسی میزان و نوع استفاده نوجوانان و جوانان از رایانه و اینترنت و آثار روانی-اجتماعی آن*. مشهد: موسسه پژوهشی آستان قدس رضوی.
- صالحی، عصمت؛ نعیم‌یاوری، مجید (۱۳۹۳). بررسی رابطه عوامل خانوادگی با اعتیاد به اینترنت و آسیب‌های ناشی از آن در بین جوانان شهر یزد. *فصلنامه علمی ترویجی پلیس زن*، شماره ۲۰.
- عباسی شوازی، محمدتقی؛ عباسی آتشگاه، پروین. (۱۳۹۷). اینترنت، خانواده شبکه‌ای و زمان خانواده: چگونه تکنولوژی‌های نوین ارتباطی روابط خانوادگی را متاثر می‌کنند؟ *فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین*، شماره ۱۴.
- قویدل حیدری، محبوبه؛ آذر خرداد، فاطمه (۱۳۹۰). بررسی ارتباط شیوه کنترل والدین با هزینه‌گردی اینترنت ماهواره و تلفن همراه نوجوانان. *دومین همایش ملی روانشناسی-روانشناسی خانواده*، دوره ۴، شماره ۱.
- کارگر شولی نژاد، هدایت؛ پاکنژاد، فاطمه (۱۳۸۲). خانواده نخستین عامل تأثیرگذار بر هویت دانش‌آموزان (کاوشی پیرامون رابطه میان هویت دانش‌آموزان و الگوی تربیتی والدین). *فصلنامه مطالعات تربیتی و روان‌شناسی*، دوره ۱، شماره ۴.
- موسوی، کمال‌الدین؛ جوادی سمانه‌سادات. (۱۳۹۷). بررسی نقش استفاده از اینترنت در میزان بروز عادات و خصیلت‌های منفی فرهنگی: مطالعه موردی شهر کاشان. *فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین*، شماره ۱۴.
- نوابخش، مهرداد؛ رحمانی، شایان (۱۳۹۳). بررسی میزان و نوع استفاده از اینترنت و تأثیرات مثبت و منفی آن بر روی رفتار اجتماعی و روانی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی. *فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان*، شماره ۱۴.
- هواسی، ناهید (۱۳۸۰). بررسی و مقایسه شیوه‌های فرزند پروری در خانواده‌هایی که دارای نوجوان معتاد هستند با خانواده‌هایی که دارای نوجوان عادی هستند. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد* دانشگاه الزهرا (س).

- Aunola, Kaisa; Stattin, Hakan & Nurmi, Jari-nurmi (2000). Parenting styles and adolescents' achievement strategies. *Journal of Adolescence*, 23, 205-222.
- Baumrind, Diana. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-96.
- Bocij, Paul. (2006). *The Dark Side of the Internet: Protecting Yourself and Your Family from Online Criminals*. London: Praeger.
- Bourgonjon, Jeroen; Valcke, Martin; Soetaert, Ronald & Schellens, Tammy. (2010). Students' perceptions about the use of video games in education. *Computers & Education*, 54(4), 1145-1156.
- Chakraborty, Jayajit & Bosman, M. Martin. (2005). Measuring the digital divide in the United States: race, income, and personal computer ownership. *The Professional Geographer*, 57(3), 395-410.
- Chisholm, June F. (2006). Cyberspace violence against girls and adolescent females. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1087 (1), 74-89
- Chou, Hui-Lien; Chou, Chien & Chen, Chao-Hsiu. (2016). The moderating effects of parenting styles on the relation between the internet attitudes and internet behaviors of high-school students in Taiwan. *Computers & Education*, 94, 204-214.
- Diaz, Yamalis. (2005). Association between parenting and child behavior problems among Latino mothers and children. *The Internet Journal of Mental Health*, 1(2), 48-61.
- Duimel, Marion & De Haan, Jos. (2007). *New links in the family*. Retrieved from http://www.scp.nl/publicaties/boeken/9789037702873/Nieuwe_links_in_het_gezin.pdf
- Eastin, Matthew S.; Greenberg, Bradley S. & Hofschire, Linda. (2006). Parenting the internet. *Journal of Communication*, 56, 486-504.
- Goplan, Geetha. (2009). *Foster parenting and adolescent mental health* (Doctoral dissertation), Columbia University.
- Grolnick, Wendy S. (2003). *The Psychology of Parental Control: How Well-meant Parenting Backfires*. London: Barnes & Nobel.

- Grotevant, Harold D. & Cooper, Catherine R. (1986). Individuation in family relationship: A perspective on individual differences in the development of identity and role-taking skill in adolescence. *Human Development*, 29, 82-100.
- Hardy, Denise F.; Power, Thomas G. & Jeadicke, Susan. (1993). Examining the relation of parenting to children's coping with every day stress. *Child Development*, 64(6), 1829-1841
- Hartup, Willard W. & Laursen, Brett. (1999). Relationships as developmental contexts: Retrospective themes and contemporary issues. In W. A. Collins & B. Laursen (Eds.), *Relationships as developmental contexts: the Minnesota symposia on child psychology* (vol. 30, pp. 13-35). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Kabasakal, Zekavet. (2015). Life satisfaction and family functions as predictors of problematic internet use in university students. *Computers in Human Behavior*, 53, 294-304.
- Kopko, Kimberly. (2007). *Parenting Styles and Adolescents*. Cornell University. Retrieved from <https://www.human.cornell.edu/pam/outreach/parenting/parents/upload/Parenting-20Styles-20and-20Adolescents.pdf>
- Lee, Sook-Jung & Chae, Young-Gil. (2007). Children's Internet use in a family context: influence on family relationships and parental mediation. *Cyber Psychology & Behavior*, 10(5), 640-644.
- Liu, Chia-Yi & Kuo, Feng-Yang. (2007). A study of internet addiction through the lens of the interpersonal theory. *Cyber Psychology & Behavior*, 10(6), 799- 804.
- Livingstone, Sonia & Bober, Magdalena. (2004). *UK children go online: Surveying the experiences of young people and their parents*. Retrieved from <http://eprints.lse.ac.uk/395/1/UKCGOsurveyreport.pdf>
- Livingstone, Sonia & Bovill, Moira. (2001). *Family and the Internet: an Observational Study of Children and Young People's Internet Use*. UK: B Texact Technologies. Retrieved from http://www.infoamerica.org/documentos_pdf/livingstone08.pdf
- Lou, Shi-Jer; Shin, Ru-Chu; Liu, Hung-Tzu; Guo, Yuan-Chang & Tseng, Kuo-Hung. (2010). The influences of the sixth graders' parents'

- internet literacy and parenting style on internet parenting. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 9(4), 173-184.
- Maccoby, Eleanor. E. & Martin, John. A. (1983). Socialization in the context of the family: parent child interaction. In P. H. Mussen, Series Ed., & E. M. Hetherington, Vol. Ed. (Eds.), *Handbook of Child Psychology (4th ed.). Socialization, Personality, and Social Development*, Vol. 4 (pp. 1-101) New York: Wiley.
 - Martínez-Torres, M. R.; Toral Martin, S. L.; Barrero Garcia, F.; Gallardo Vazquez, S.; Arias Oliva, M. & Torres, T. (2009). A technological acceptance of e-learning tools used in practical and laboratory teaching, according to the European higher education area. *Behavior and Information Technology*, 27(6), 495-505.
 - McLaren, Jennifer & Zappalà, Gianni. (2002). The 'Digital Divide' among *financially disadvantaged families in Australia*. *First Monday*, 7 (11). Retrieved from http://firstmonday.org/issues/issue7_11/mclaren/index.html.
 - Mumtaz, Shazia. (2001). Children's enjoyment and perception of computer use in the home and the school. *Computers & Education*, 36, 347-362.
 - Nam, Yoonjae. (2002). A study on the psychosocial variables of youths' addiction to internet and cyber and their problematic behavior. *Korean Journal of Social Welfare*, 50, 173-207.
 - Önder, Alev & Gülay, Hulya. (2009). Reliability and validity of parenting styles & dimensions questionnaire. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 508-514.
 - Prensky, Marc. (2001). Digital natives, digital immigrants, part II: do they really think differently? *On the Horizon*, 9(6), 1-9.
 - Rinaldi, Christina M. & Howe, Nina. (2011). Mothers' and fathers' parenting styles and associations with toddlers' externalizing, internalizing, and adaptive behaviors. *Early Childhood Research Quarterly*, 27(2): 266-273.
 - Romero, Andrea J. & Ruiz, Myrna. (2007). Does familism lead to increased parental monitoring? Protective factors for coping with risky behaviors. *Journal of Child and Family Studies*, 16, 143-154.

- Shields, Margie K. & Beharman, Richard E. (2000). Children and computer technology: Analysis and recommendations. *The Future of Children*, 10(2), 4-30
- Sigelman, Carol K. (1999). *Life-Span Human Development*. Brooks Cole Publishing Company.
- Valcke, Martin; Bonte, Sarah; De Wever, Bram & Rots, Isabel. (2010). Internet parenting styles and the impact on Internet use of primary school children. *Computers & Education*, 55, 454-464.
- Valcke, Martin; Schellens, Tammy; Van Keer, Hilde & Gerarts, M. (2008). Primary school children's safe and unsafe use of the internet at home and at school: An exploratory study. *Computers in Human Behavior*. 23(6), 2838-2850.
- Vekiri, Ioanna & Chronaki, Anna. (2008). Gender issues in technology use: Perceived social support, computer self-efficacy and value beliefs, and computer use beyond school. *Computers & Education*, 51(3), 1392-1404.
- Walrave, Michel; Lenaerts, Sunna & De Moor, Sabine. (2008). *Cyber teens @ risk: Teenagers addicted to the Internet, but aware of the risks?* Antwerp: Antwerp University, TIRO Teens and ICT: Risks and Opportunities.
- Wang, Rong; Bianchi, Suzanne M. & Raley, Saea B. (2005). Teenagers' internet use and family rules: a research note. *Journal of Marriage and Family*, 67, 1249-1258.
- Yen, Ju-Yu; Yen, Cheng-Fang; Chen, Cheng-Chung; Chen, Sue-Huei & Ko, Chih-Hung. (2007). Family factors of internet addiction and substance use experience in Taiwanese adolescents. *Cyber Psychology & Behavior*, 10(3), 323-329.
- Young, Kkimberly S. (1999). Internet addiction: symptoms, evaluation and treatment. In L. Vande Creek & T. Jackson (Eds.). *Innovations in Clinical Practice: A Source Book* (Vol. 17; pp. 19-31). Sarasota, FL: Professional Resource Press.